

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ КРИЗИ

У житті сучасного суспільства все більш значною стає роль сфери міжнародного ринку туристичних послуг [2]. Впродовж багатьох десятиліть міжнародний туризм демонструє стійке динамічне зростання і тенденцію до експансії. Міжнародний туризм є досить стійким до кризових явищ, і в умовах посткризового періоду індустрія туризму вимагає менше капіталовкладень у порівнянні з промисловістю та сільським господарством, значно швидше дає віддачу, вирішуючи разом з цим соціальні проблеми та сприяє формуванню позитивного іміджу держави на світовому рівні [1]. Даний феномен викликав значний професійний інтерес вчених до аналізу поведінки окремих галузей з метою дослідження їхньої можливості функціонувати у період кризи та після неї. Це пов'язано з визначенням стійкості галузей до кризових проявів і визначенням напрямків, що можуть сприяти виведенню національних економік з кризи. Саме тому актуальним є аналіз розвитку міжнародного туризму в умовах кризи.

Світова економічна криза стала чинником, що стимулює туристичні країни світу до максимального використання наявного в них економічного потенціалу в сфері туризму як специфічного джерела грошових надходжень. Наприклад, в Європі, найбільш туристично розвинутій частині світу, не в повній мірі реалізуються можливості туристичного бізнесу, місцева та регіональна влада повинна активніше працювати, щоб допомогти індустрії туризму адаптуватися до теперішньої складної економічної ситуації, що спричинена наслідками пандемії COVID-19 за рахунок диверсифікації й

розвитку більш стійких галузевих бізнес-моделей. Європейській досвід свідчить, що ключове значення повинні відігравати місцева та регіональна влада, від якої залежить стійке управління туристичними напрямками, оскільки, економічна структура сектору туризму представлена переважно малими та середніми підприємствами [4].

З 2020 року на забезпечення безпеки подорожуючих і працівників індустрії гостинності спрямована вимога реалізації спеціальних медичних протоколів для туристичного бізнесу [3]. Ці протоколи передбачають такі стандартні заходи профілактики, як: соціальна дистанція; обов'язкове носіння захисних масок і дотримання заходів гігієни; регулярна санітарна обробка в місцях загального користування і в туристичному транспорті; щоденний контроль за самопочуттям персоналу і туристів. Розвиток довоєнного міжнародного туризму в Україні за 2020-2022 роки характеризувався зниженням міжнародних туристичних потоків спричинених введенням карантинних заходів та значним відставанням у темпах впровадження відповідних підтримуючих заходів, що призвело до серйозної загрози конкурентоспроможності туристичної галузі та відновлення.

Попри поступове відновлення туризму у світі, Україна переживає нове випробування, яке торкнулося усіх сфер економіки, в тому числі і туризму. Із початком повномасштабної війни і введенням військового стану на території нашої держави у лютому 2022 року, туристична галузь повністю припинила свою діяльність. І лише у травні кількість людей, які бажають відновити туристичні подорожі в літній період, зросла. Наразі попит на відпочинок складає 10% від аналогічних обсягів відпочинку за цей період у 2021 році [5]. Доступними і безпечними для подорожування залишаються центральна та західна частини України. Це найчастіше організовані культурно-пізнавальні тури, які користуються попитом серед внутрішньо переміщених осіб та місцевого населення. Вимоги сучасного розвитку ринку туризму формують необхідність зміни туристичної політики від розробки різних заходів,

спрямованих на короткострокову перспективу до стратегічного довгострокового планування.

Враховуючи обставини розвитку міжнародного туризму ідентифіковано найбільш актуальні тенденції розвитку, серед яких слід назвати: забезпечення соціального дистанціювання під час подорожі, впровадження принципів сталого туризму, всебічну інформатизацію маршруту, повну поінформованість туристів перед покупкою туру та під час перебування у подорожі, переорієнтацію на FIT-туризм, зміну популярних туристичних дестинацій та трансфертних уподобань. Врахування виявлених сучасних обставин, негативних факторів та визначених тенденцій розвитку міжнародного туризму дасть змогу вижити всім провайдерам туристичних послуг, відновити свою діяльність на міжнародному рівні та забезпечити сталий туристичний потік, стабілізувати власне фінансово-економічне становище та сприятиме завершенню глобальної економічної кризи.

Дані показують, що незважаючи на кризи, політичну нестабільність в сучасному світі за останні роки, ми все ж спостерігаємо позитивний характер тенденцій розвитку міжнародного туризму у світі: Україна доєднається до них після війни.

Список використаних джерел:

1. Маркетинг в туризмі : навчальний посібник. / С. М. Цвілій, Т.С. Кукліна, В. М. Зайцева. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 260 с.
2. Маркетинг в готельно-ресторанному господарстві: навч. пос. / С. Цвілій, Т. Кукліна, В. Зайцева. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. 260 с.
3. Цвілій С. М. Конструктивна модель реалізації потенціалу індустрії туризму України в європейському геоekonomічному просторі. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2024. № 1(50). С. 57–69. <https://doi.org/10.32782/2519-884X-2024-50-7>.

4. Цвілий С. М. Методологія формування інвестиційного портфеля міжнародної корпорації в контексті розвитку індустрії туризму країни з послабленою економічною системою. *Успіхи і досягнення у науці: журнал*. 2024. № 6(6). С. 912-925. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-6\(6\)-912-925](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-6(6)-912-925).

5. Цвілий С. М. Стратегія відновлення потенціалу міжнародного співробітництва української індустрії туризму в кризових умовах геоекономічного простору. *Перспективи ефективних управлінських рішень у бізнесі та проєктах* : колективна монографія / За ред. проф. М. Д. Балджи. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2024. С. 518–566. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.27539>.